

**הריאליזם ביצירותיו של אהרן מגד
"דוגמאות נבחרות מיצירותיו"**

الواقعية في اعمال اهارون ميجد ونماذج مختارة من اعماله

Rahim Radi Abd

الباحث : رحيم راضي عبد

המורה

רחים ראדי

عبد

הקדמה

הריאליזם הספרותי במשמעו הכללי מציג אשר כל מה מציינת בה הספרות מציורים מדוייקים לסביבה ולכן אדם. יש להתחשב בפרטים המשותפים לחיים היומיומית.

האסכולה הריאליזטית מצטיינת בזיאנרים אין זוכים במ איזו אסכולה ספרותית אחרת. האסכולה הזאת הופיעה בספרות העברית החדשה כתוצאה להשפעתה של הספרות העברית בספרות העולמית האחרת, והמספרים העבריים בתנוטה הספרותית החדשה השתדלו במאמצים גדולים למען להתפתח את התנועה הזאת בתחום הספרות העברית החדשה.

תנועת הריאליזם מצאה בסיפור הקצר המקום המתאים להגשמת עקרונותיה.

בספרות העברית החדשה הוגשמה התנועה הספרותית החדשה שהופיעה בתחילת המאה העשרים על ידי קבוצה של סופרים עבריים ומהם המספר אהרן מגד

שהגלים ברבים מיצירותיו הספרותיות את החיים היומיומית הריאליסטית של החברה היאדית אם היתה בכפר או בעיר.

אנו מצאנו מן הראוי לעיין בסיפורים אלה, וביחוד לעיין במה אשר מציינים במ מצורים מדויקים של אירועים ומקרים שמהווים את המאפיינים של החברה היאדית בתקופה זו, והדבר הזה אינו נחשב באמת עבודה הסיפורית או רישום של הויה הסיפורית, אלא עבודה בעלת מבנית אמנותית. אהרן מגד רכש מעמד נשגב בתוך קהל הספרותי העברי החדש על ידי יצירותיו השונות והרב גוניות.

בעינינו זה טיפולנו ביצירות אלה למען לדעת מידת השפעתן בתנועה הרחאליסטית שסוררת בתקופתו.

ריאליזם (מבט כללי)

זרם ספרותי שנוצר כתגובה לאסכולה הרומנטית. משמעות השם בלטינית- ממשות. יצירות ריאליסטיות החלו להיכתב מסוף המאה ה 19 בתחילה בצרפת, ברוסיה, באנגליה ובגרמניה. ריאליזם הוא מושג שהתפתח גם באומנות הפלסטית. נקודת המוצא של הריאליזם הוא בעולם. היוצר ניסה לתאר את העולם באופן ממטי, כלומר בצורה מהימנה קרובה למציאות. היוצרים הריאליסטים התייחסו לאדם כיצור חברתי, על רקע מגבלות החברה האנושית. הם שמו דגש בהצגה נאמנה של המציאות בתחומיה השונים" מבחינה חברתית, פסיכולוגית ואנושית. ולכן, היצירה הריאליסטית מרובה בפרטים. גיבור היצירה הריאליסטית הוא האדם, בכל השכבות החברתיות. היוצר הריאליסטי נמנעמלהתערב ביצירתו. מוקד היצירה הריאליסטית היה הרומן הריאליסטי, אשר עוסק בנושאים לגיטימיים בחברה תוך קבלת המכוער והדחוי בחברה⁽¹⁾.

הריאליזם הוא זרם באמנות, בספרות ובתיאטרון אשר צמח במאה ה-19 ומנסה לתאר את החיים כפי שהם. הריאליסטים בחרו את תאור המעמדות הנמוכים כנושא מרכזי ביצירותיהם, בעלי אופי חברתי וביקורתי. מושאי ההתייחסות אינם אצילים ורוזנים ושאר מפורסמים אלא לפשוטי העם. אין בריאליזם ייפוי של המציאות ולא כיעורה, אלא הצגתה כפי שהיא.

מקור השם ריאליזם הוא בביקורת הצרפתית על ציוריו של גוסטב קורבה, שהעורכים האומנותיים דחו את ציוריו בטענה כי הם ריאליסטיים מדי. כפי שקרה פעמים רבות בתולדות האומנות כינוי הגנאי אומץ על ידי הצייר והפך לתואר חיובי.

עקרונותיו של הזרם הריאליסטי תועד במניפסט הריאליסטי אשר נכתב על ידי קורבה. מבחינה אידאולוגית התנגדו הריאליסטים לרעיון ולהלך המחשבה של הזרם הרומנטי. הם שאפו להקות את המציאות בדרכים שונות, לעסוק באומנות קונקרטיה המציגה תמונה אמיתית ואובייקטיבית המבוססת על התבוננות מדויקת בחיי התקופה. במניפסט שלו טען קורבה שרומנטיקה היא דימוי מושלם של הדברים וריאליזם לעומת זאת, הוא הדבר עצמו.

הריאליזם התפתח בין השאר בעקבות המצאת הצילום אשר אפשר לתפוס רגע מסוים בחיים האמיתיים. מן הבולטים בציירים הריאליסטיים הוא הצייר הצרפתי אדגר דגה.

זרם זה מנוגד לנאטורליזם, שעניינו היה בתיאור המציאות כיפה.

בספרות הצרפתית ניתן לראות את אונורה דה באלזאק כאמן ריאליסטי מובהק, הן במושאי יצירתו והן בדרך החדשנית בה הוא מתאר כל פרט ופרט, ולו גם הפרט הדוחה ביותר.

בתיאטרון, מחזות בסגנון ריאליזם מציגים את המציאות כפי שהיא.

בקולנוע, מיוחסים לזרם הריאליסטי אישים כגון אנדרה באזין, והוא מזוהה עם שימוש בעדשה רחבה, עומק שדה, ועריכה איטית תוך שמירה על שוטים ארוכים ומפורטים, כן הריאליזם שימש בהמשך כבסיס להתפתחות הנאו-ריאליזם האיטלקי⁽²⁾.

התנועה והספרות הריאליסטית

ריאליזם וספרות / אמנות ריאליסטית

ריאליזם הוא זרם באמנות ובספרות המנסה לתאר את החיים כפי שהם. תנועת הריאליזם החלה במהלך המאה ה-19 בצרפת. בריאליזם, מושאי ההתייחסות אינם אצילים ורוזנים ושאר מפורסמים אלא לפשוטי העם. אין בריאליזם ייפוי של המציאות ולא כיעורה, אלא הצגתה כפי שהיא על צדדיה וגוונה.

בספרות הריאלית כל דבר מתואר בפרטנות ובדייקנות עד הפרט הקטן ביותר.

זרם זה מנוגד לנאטורליזם, שעניינו היה בתיאור המציאות כיפה.

תנועה זו התחזקה עקב הרצון של אדם לקרוא ספרות מציאותית ולראות יצירות מציאותיות שלא נועדו רבות עד אז, לאדם פתאום היה הצורך בדברים יותר מדויקים, מציאותיים, פשוטים כמו שהם רואים בחיי היומיום. הרצון לאמנות וספרות אידיאלית ששלטו עד אותה תקופה בעקבות המהפכה הצרפתית, נעלם ובא הרצון לריאליזם.

מקור השם ריאליזם הוא בביקורת הצרפתית על ציוריו של גוסטאב קורבט, שהכורכים האומנותיים דחו את ציוריו בטענה כי הם ריאליסטיים מדי. אך כפי שקרה פעמים רבות בתולדות האומנות כינוי הגנאי אומץ על ידי הצייר והפך לתואר חיובי. בסיפור רבים נמצא הגיבור בדילמה כלשהי, בעיה או צרה – בד"כ אותה דילמה מוכרת לקוראים והם יכולים להזדהות איתה. לפעמים בריאליזם התייחסו לפרטים כה שוליים ודוחים עד שלא תמיד האדם התחבר בתחילה ליצירות כאילו – אך עם הזמן רצונו של האדם ליצירות ריאליות, הגיוניות, כאילו "תמונות מחייו" עלו על הדחייה שלו לפרטים השוליים (כמו זבוב קטן שהתעופף באויר) ואתאהב ביצירות הללו.

הריאליזם הביא לצורפת, ולעולם כולו, ספרות ואמנות שונה לגמרי ממה שהכירו – הפעם למציאות הפשוטה ניתנה הבמה.

הספרות של ימינו, מושפעת רבות מהריאליזם, ובכלל כיום הספרות מתארת מצבים יומיומיים מאוד ריאליים (מכאן השם מן הסתם), לעומת זאת האומנות, הציור והפיסול התרחקו מהריאליות ורוב האומנות היא מודרנית ומופשטת⁽³⁾.

הסיפור הריאליסטי

הסיפור הריאליסטי הוא סוגה ספרותית רווחת בספרות הישראלית ובייחוד בעשורים הסמוכים לקום המדינה. הסיפור הריאליסטי מצטיין בכמה מאפיינים שאותם נרצה להציג בקצרה להלן. המאפיין הראשון של הסיפור הריאליסטי הוא עיצוב הבדוי על רקע הממשי. ההתחרשות בסיפור הריאליסטי היא כזו הממוקמת במקום וזמן שאותו יכול הקורא לזהות בהתאם להיכרות שלו עם המציאות. כאשר אנו מדברים על עיצוב הבדוי על רקע הממשי אנו מדברים על סיפור במתרחש במקום שאנו יכולים לזהות והן

בזמן היסטורי. כלומר אחד ממאפיינים של הסיפור הריאליסטי הוא היכולת שלנו למקם אותו בזמן ומקום קונקרטיים. מאפיין שני של הסיפור הריאליסטי הוא מאפיין עלילתי שבא לידי ביטוי בכך שהעלילה בסיפור הריאליסטי ניתנת להסבר סיבתי ודרך הארגון שלה, קרי האירועים המתרחשים בה, ניתנים להסבר לפי מודלים של סיבה ותוצאה הנקראים הסבר סיבתי מסתבר ולכן אין בספרות הריאליסטית מקום לאירועים מופלאים שחורגים מהיכולת שלנו להסביר אותם. הסיבתיות יכולה להיות גם סיבתיות חיצונית של אירועים שונים המובילים זה לזה וגם סיבתיות פנימית-פסיכולוגית הנוגעת למניעים של הדמויות. מאפיין נוסף של הסיפור הריאליסטי הוא זה של מלאות ריאליסטית או מלאות התיאור. הכוונה היא להצגת העולם בסיפור והדמויות בו באופן מלא ומפורט שמאפשר לקורא לעמוד על טיבם ולשחזר אותם באופן מלא תוך ריבוי פרטים היוצר מוחשיות וממשות. השאיפה למלאות התיאור מוליכה את הסיפור הריאליסטי לתאר את היומיום של האדם ולכן להציג היבטים "נמוכים" בו שלא היו אופייניים לספרות שקדמה לספרות הריאליסטית. מגמה זו מתקשרת לשאיפה של הסיפור הריאליסטי להציג את המציאות "כפי שהיא" ללא כחל ושרק ולהעמיד ייצוג מדויק שלה.

רוחק ממוצע

מאפיין חשוב של הסיפור הריאליסטי הוא זה של רוחק ממוצע. במושג רוחק ממוצע הכוונה היא ל"קירבה" של הקול הדובר אל מושאי התיאור שלו. בסיפור ריאליסטי מתוארים אובייקטים שונים לא מקרוב מידי (מה שיכול ליצור מראה מעוות) ולא מרחוק מידי (מה שעלול ליצור חוסר בפרטים). רוחק ממוצע הוא מושג שגם יכול להתייחס למידת החדירה אל נפש ותודעת הדמות שתמיד תוצג בהקשרים החברתיים שלה ולא באופן מבודד וסובייקטיבי. בכך באה לידי ביטוי השאיפה של הריאליזם לאובייקטיביות. מגמה זו של רוחק

ממוצע מתקשרת כמובן לרצון לספק פרטים רבים בכדי ליצור מוחשיות וממשות של אלמנטים בטקסט ושל הטקסט כולו
שיקוף המציאות

הריאליזם מתנגד לכל דרך הצגה ספרותית שאינה מייצגת או מדמה את המציאות האמיתית ולכן היא נוטה במקרים רבים למזער או לפחות להצניע את התבניות האמנותיות בסיפורים של סוגה זו. הכוונה היא למיעוט נוכחות של המספר וטשטוש העובדה כי בסיפור פועל ארגון אמנותי כלשהו. ספרות ריאליסטית נוטה במקרים רבים לחקות את לשון הדיבור ולהמנע מהגבהה מלאכותית שלה, גם כאן כמובן מתוך מגמה לנאמנות למציאות. הריאליזם יכול להתחלק לשני סוגים שונים: ריאליזם ממטי המבקש לדמות את המציאות כפי שהיא לעומת ריאליזם קוגניטיבי המבקש לייצג את המציאות מתוך מגמה לטעון לגביה משהו⁽⁴⁾.

ריאליזם בספרות העברית

ראשון המשוררים שכתב יצירות ריאליסטיות בעברית הוא י. ל. גורדון (יל"ג). יל"ג כתב יצירות העוסקות בחיי גיבורים מתקופתו. ביצירתו הידועה "קוצו של יוד" ישנם יסודות ריאליסטים מובהקים. יל"ג כותב על גיבורים דמויי מציאות. הוא משתמש ברצף פעלים מחיי היום יום כדי להבהיר את תמציות חייה של האישה העבריייה: "תהריתלדי־תנקי־תבשלי ובלי עת תבולי..." תלמידו של יל"ג, בתחום זה הוא טשרניחובסקי. יצירתו "ויהי בוקר ויהי ערב" היא יצירה ריאליסטית. טשרניחובסקי מתאר בלשון פלסטית לפרטי פרטים את תליית החתול בבית הכלא⁽⁵⁾.

תקופת רוסיה ופולין (1881-1920).

הספרות העברית שלאחר תקופת ההשכלה הצטיינה בהתקרבותה אל חיי העם. את מקום העיסוק באידיאלים מופשטים רחוקים, שייחד את ספרות ההשכלה, החלה תופשת חתירה מתמדת לתיאור חיים אנושיים ממש. הנטייה לריאליזם קיבלה גיבוי עיוני מן הביקורת הספרותית העברית, בהשפעת הביקורת הרוסית. המבקרים תבעו מן הספרות, כי תחדל לשגות באידיאלים משכיליים רומנטיים ותעדיף התמודדות עם החיים ושיקוף אופיו האמיתי של העם. אך לא היתה זו רק משאלה עיונית-אמנותית. לפנייה זו אל העם סייעו גם האירועים ההיסטוריים. עליית הריאקציה הרוסית בימי הצאר ניקולאי השני והתגברות הפוגרומים בשנות השמונים סילקו את שארית האמונה המשכילית באמאנציפציה ובהשכלה, לשמה כמסוגלות לפתור את בעית הקיום היהודי.

תקופת ארץ-ישראל (1905-1948).

בארץ-ישראל החלה להיווצר ספרות עברית עוד בימי העלייה הראשונה בשנות השמונים, אבל עיקר התפתחותה היה בראשית המאה ה-20, לאחר העלייה השנייה וייסוד "העומר" בעריכת ש' בן-ציון ו"הפועל הצעיר". לאחר בואם של סופרים רבים ממזרח אירופה, שעלו בעקבות חיסול המרכז האודיסאי בתקופת המהפיכה הרוסית, חלה בארץ-ישראל התפתחות ניכרת של הספרות. הלשון נתגמשה ונתעשרה מאוד. הרייתמוס בשירה נעשה טבעי וקרוב ללשון הדיבור החדש, וההברה הספרדית קנתה לעצמה שליטה מוחלטת.

תקופת המדינה (1948 ואילך).

רוב הסופרים שכתבו בתקופת הקמת המדינה בקירוב הם ילידי הארץ, וראו את מדינת ישראל ביתר ריאליזם מדור הסופרים שנולדו באירופה והגיעו לארץ בבגרותם. לשונם

הספרותית גמישה יותר משל קודמיהם, בהיותה לשון אמם, אך אין היא כה מלומדת ועמוסה במשקעים התרבותיים של המסורת היהודית. ככל שקלטו השפעה ספרותית חיצונית בעיקר מן הספרות האנגלית והאמריקנית היא הגיעה אליהם בדרך כלל באמצעות תרגומים לעברית. החוויות שבמרכז יצירותיהם עומדות בסימן האירועים ההיסטוריים הכבירים המאפיינים את התקופה: שואת יהדות אירופה ומאבק היישוב למען הקמת המדינה, הווי הקיבוץ והפלמ"ח והשינויים האידיאולוגיים החריפים שהתחוללו. חלק מהיוצרים תוהים על האידיאולוגיה, הציונית והציונית-סוציאליסטית של דור המייסדים, חלקם תוהים על יחסם אל המסורת היהודית וערכיה. מספרי הדור הדגישו ברובם את העניין הקולקטיבי שהדור היה עסוק בו. אף-על-פי-כן היו ביניהם שהצליחו להעלות ראייה וסגנון אישיים יותר, כגון ס' יזהר, שחתר לבטא את עולמו ולבטיו של היחיד בעולם שבו מוטלות עליו משימות ציבוריות כבדות. בספרות הדור ניתן להבחין מעבר הדרגתי אל דרכי ביטוי אינדיבידואליות משוחררות יותר. עניין זה קשור בהתפכחות מן ההתלהבות הציבורית של מלחמת העצמאות. העלייה ההמונית לארץ בראשית שנות המדינה גרמה לראייה חדשה של דמות היהודי, ודמויות חדשות עוצבו ביצירות שנכתבו אז. קמו גם סופרים-עולים, שעקב נסיון חיים שונה משל הסופרים ילידי הארץ, כתבו בנימה שונה. הקונפליקט המתמשך עם הערבים גרם לבדיקה מחודשת ומעמיקה יותר של שאלת הקיום היהודי-ערבי, ויוצרים רבים עוסקים בה במישרין ובעקיפין. כמו כן עומדים לבדיקה מחודשת נושאים וערכים, שעד כה לא עירערו עליהם. יותר ויותר החלה הספרות מתפכחת מאידיאולוגיות ומתרכזת בתיאור חוויות אישיות. גישה פילוסופית חדשה אל החיים, המושפעת מזרם האקזיסטנציאליזם, החלה לבוא לידי ביטוי ביצירות. דרכי העיצוב נעשו פחות ריאליסטיות והתקרבו יותר אל דרכי ביטוי אמנותי "מודרניסטי"⁽⁶⁾.

הריאליזם בסיפוריו של אהרון מגד

מספר ומחזאי עברי, נולד בוולוצלאווק (פולין), מ-1926 בארץ. למד בגימנסיה "הרצליה" בתל-אביב, היה חבר קיבוץ שדות-ים. בשנים 1946 – 1948 עשה בארצות-הברית בשליחות תנועתו והיה ממייסדי "החלוץ הצעיר" שם. עורך "משא" המוסף הספרותי של "למרחב". עוד בהיותו באמריקה פירסם שם שני ספרים ("אל הילדים בתימן" ו"חנה הגיבורה"). ספרו הראשון בישראל, "רוח ימים" (קובץ סיפורים), ראה אור ב- 1950.

סיפוריו מצוינים בהומור קל ללא סארקאזם. דרך סיפורו פשטנית, ברורה, ואין בה כל נטיה לסבך את הדברים על ידי חדירה לספירה הפסיכולוגיסטית או האבסטרקטית. לעומת זאת, בולטת הנימה ההומאנית. נושאו – הווי הארץ ובני-הארץ, תיאורם של אלה לובש לפרקים צורה של סאטירה חברתית, אך ללא מחץ סאטירי, לעתים מצייר מגד את ההתנגשות שבין דור החולמים והבונים ובין מציאותו של הדורהחדש, הרחוק מהמנטאליות של ה"ראשונים". מספריו האחרים "חדוה ואני", 1954, "ישראל חברים" 1956.

ממחזותיו: "הרחק בערבה" (הוצג ב-"הבימה"), "אנקובאטור על הסלע" (הוצג ב"אהל"), "5 : 5" (הוצג ב"אהל"), "אי לייק מייק" (הוצג ב"הבימה"), חנה סנש" (הוצג ב-"הבימה")⁽⁷⁾.

אהרן מגד נשוי לסופרת אידה צורית, והוא אביהם של המשורר והסופר איל מגד ושל ד"ר עמוס מגד, מרצה להיסטוריה באוניברסיטת חיפה. אהרן הוא גם אחיו של הסופר מתי מגד, מי שהיה סופר בזכות עצמו, ראש החוג לספרות עברית באוניברסיטת חיפה ודיקאן הפקולטה למדעי הרוח.

אהרן מגד זכה בפרסים ובאותות הוקרה רבים, ובהם: 1955

- פרס אושיסקין - 1957; פרס ברנר - 1963; פרס שלונסקי; 1974 - פרס ביאליק; 1979 - פרס פיכמן; 1983 - פרס סמילן ופרזנט טנס, ניו יורק; 1990 - פרס השופטים של אקו"ם - 1991; פרס ניומן; 1996 - פרס ירושלים ע"ש ש"י עגנון; 1998 - פרס ויצ"ו, צרפת; 1998 - פרס ראש הממשלה; 2001 - פרס הנשיא, ובשנת 2003 - פרס ישראל לספרות⁽⁸⁾.

הסיפור "בכי"

הסיפור "בכי" מאת אהרון מגד התפרסם לראשונה בקובץ הסיפורים הקצרים "חצות היום" (תשל"ג) ועורר תשומת לב רבה בקרב מבקרי ספרות בארץ ישראל. "בכי" מספר את סיפורו של מירטל החי בשולי החברה בקיבוץ ישראלי בשנות החמישים. להפתעתם של חברי הקיבוץ מירטל הדחוי חברתית מתחתן עם הדי שידועה בהתנהגותה המופקרת למדי ולשניים נולד בן בשם יוסי. בשלב מסוים עוזבת הדי את מירטל, יוסי וחיי הקיבוץ לטובת נהג מונית חיפאי ולמן אותו רגע הופך הילד לכל עולמו של מירטל. בשיאו של הסיפור נפגע יוסי מידידיו של אחד הילדים בקיבוץ ומירטל נזעק להגנתו תוך שהוא, מתוך סערת רגש על הפגיעה בבנו, מכה בילד שפגע בו. התגובה לא מאחרת לבוא כאשר פרץ הרפתן מופיע בצריך של מירטל ומודיע לו כי ידאג שיסולק יחד עם בנו מהקיבוץ. מירטל מחליט לעזוב עוד בטרם יספיק פרץ לממש את איומו אך יוסי פורץ בבכי ואינו מסכים לעזוב. התמה המרכזית של הסיפור הינה של יחסי יחיד וחברה על רקע המציאות החברתית של הקיבוץ בשנות השישים. שמו של מירטל (וכן שמה של הדי) מרמז על הזרות שלו לעומת השמות הצבריים בסיפור (פרץ, איתן וכו.')

הסיפור "בכי" משתייך באופן מובהק לסוג הסיפורי של הריאליזם. הסיבות לכך הן שהסיפור מתרחש על רקע זמן קונקרטיים של חיי הקיבוץ בשנות החמישים. אמנם לא

מצוין שמו של הקיבוץ במפורט (ככל הנראה באזור חיפה) אך הסיטואציה מוכרת היטב לקורא. האקספוזיציה בסיפור היא תחילית מרוכזת ומשמשת בכדי ליצור קשר סיבתי בינה (העבר) וההווה הסיפורי. למעשה כל הקונפליקט של הסיפור נוצר על רקע ההקדמה כאשר מירטל הפאסיבי לפתע נעשה אקטיבי כאשר בנו נפגע. כלומר, האקספוזיציה מסבירה את יחסו של מירטל ליוסי מה שמנמק באופן סיבתי את תגובתו כאשר יוסי מוכה. "בכי" נוקט פירוט רב בתיאור הדמויות מה שתורם לסיווג הריאליסטי שלו⁽⁹⁾.

הסיפור "יד ושם"

דמויות:

דמות ראשית בסיפור

סבא זיסקינד – דמותו מניעה את העלילה. הוא עקשן, נוקשה, בעל עקרונות ואינו מתנתק מן עברו.

דמויות משניות:

רחל – היא עקשנית וגאה כמו הבסא, היא מנסה למצוא פשרה ביניהם.

יהודה – הוא בעלה של רעיה, הוא אדם עיקש ושומר על דעותיו בריכות בינו לבין הסבא.

רעיה – היא אוהבת ונותנת כבוד לסבא שלה וזה גורם לה שקט פנימי על כך ששמרה על דעתה ובחרה שם עכשווי ולא שם מן העבר של סבא שלה.

אפיון דמותי של הסבא:

עקיף: נוקשה בעל עקרונות ואינו מוותר.
ישיר: עקשן גאה בודד ואדם סגור.

סוג דמותו של סבא זיסקינד:

דמותו היא דמות שטוחה! הוא אינו משנה את התנהגותו לאורך הסיפור, האירועים בסיפור מבססים ומדגישים את האופי שלו ולכן אין הפתעה מזה שהתעלם מנינו שנולד.

עמדת המספר: מספר חיצוני, גוף שלישי⁽¹⁰⁾.

גם כן בסיפור (יד ושם) יש שינוי בתוך האישית, השינוי בין האישיים יוצא לאור השינוי בין הישן לבין החדש ולקח באותו זמן הסכסוך בין הריאליזם לבין הרצינית⁽¹¹⁾.

- בחדרנו לו שם, אמא, שלשינוי אוהבים אותו ולא נמירו באחר מנחם הוא שם שרוח זקנה עולה ממנו.
- ואת מוכנה לשאת באחריות של המרת רצון סבא?
- למה אתה עושה מזה עניין גורלי כל כך?
- ואולי יש בדבר משהו גורלי⁽¹²⁾.

מאפייני עלילה בסיפור בכי

העלילה של הסיפור "בכי" מאורגנת על ידי כמה עקרונות. ראשית הוא עיקרון הקישור הסיבתי שאזכר לעיל. אך בנוסף לעיקרון זה ישנם עוד כמה עקרונות הבאים לידי ביטוי בסיפור בכי. כך אנו יכולים למצוא בסיפור בכי ארגון של העלילה דרך אנלוגיות. דוגמה אחת לכך היא ארבעת המקרים שבהם בוכה יוסי המתקדמים לעבר שיא בסצנת הסיום. אנלוגיה נוספת היא זו של הנסיעה – הנסיעה המדומיינת בג'יפ ישן שמהנה את יוסי לעומת הנסיעה

האמיתית בכדי לעזוב את הקיבוץ שמעוררת מיוסי תגובה קשה. דרך ארגון נוספת היא של מבנה קבוע החוזר על עצמו של שיגרה, הפרתה על ידי אירוע כלשהו והיווצרות של שיגרה חדשה, מה שמדגיש את הסתגלות יחד עם הפאסיביות של מירטל. הסיפור מובא מנקודת מבט של מספר כל יודע חיצוני לעלילה שראשית מתאר את מירטל ממה שיכול להיות נקודת מבטם של חברי הקיבוץ אך בחלקו השני של "בכי" חלה תפנית בה נדון להלן.

מפנה בעלילה

חלקו השני של הסיפור בכי מביא כמה תמורות עימו. ראשית ניתן לדבר על תמורה בנקודת התצפית כאשר המספר הכל-יודע מתחיל להיצמד לדרך החוויה של מירטל ואף חודר אל תוך תודעתו, מה שמקנה עוצמה וכוח לחלקו הזה של הסיפור כהנגדה לאקספוזיציה שבאה לפניו. גם ברמת העלילה הרי שיש מפנה כאשר מירטל הפאסיבי הופך לאקטיבי ויוצא להגנת בנו. הסיום של הסיפור נותר פתוח שכן לא ברור כיצד ינהג מירטל כאשר יוסי יושב לידו וממרה בבכי⁽¹³⁾.

בסיפורו "גשם נדבות" מתאר לנו הסופר אהרון מגד את המצב הכללי של הסביבה שהוא חי בה. הוא מתאר את העיר שלו ואיך היא היתה בזמן הגשם, גם הוא מתאר את אנשי המקום שבאו ממזרח הארץ.

(ביום חרף אחד היתה לי פגישה בבאר שבע, בפגישה ישבנו עד שעה מאוחרת בערב. היה זה אחד מימי הגשם המעטים במקום זה. הגשם מביא ברכה לשדות, אבל את העיר הוא ממלא בוץ עבה אנשי המקום, שבאו מן המזרח אומרים שבבוץ דומה לברגול והרומנים אומרים, שהוא כמו ממליגה)⁽¹⁴⁾

הסופר ממשיך לתאר את המקום בצורה ברורה, הוא מעביר את הקורא ממקום למקום אחר, המקום שמתאר הסופר לנו הוא תחנת האוטובוסים, הוא מספר איך עובדים הנהגים בתוך התחנה, ואיך מחקים הנוסעים, הוא מצייר את הדאגה אצל הנוסעים.

(אתה לא מכיר את הנהגים? ענתה האשה בעלת כובעת – חנוצה, ופנתה לאחור, עכשיו ראיתי את פניה, פנים לא צעירות אבל עם הרבה צבע, האשה הצעירה שישבה גם היא מאחור)⁽¹⁵⁾

הסיפור "עשרת הימים הנוראים"

בוקר אחד, עם פרוס הימים הנוראים ב- 1973, מתעורר משנתו יודא הרכבי - פרופסור בן 33 ללשונות המזרח הקדום באוניברסיטת תל אביב - ומבחין בדבר-מה שמכה אותו בתדהמה גמורה: הפסוקים המקראיים העוסקים בשבחי ירושלים, שאותם כתב בדקדקנות באותיות כנעניות-עתיקות על גיליון קלף, נעלמו מן הדף כלא היו. נרעש ונרגש הוא מחליט להתחקות אחר האותיות הפורחות: הוא לוקח תרמיל ועולה לרגל לירושלים כדי לחפש אותן בין אבני הכותל. "אביא אתי קיסם", הוא מתכנן, "ואנסה לחטט בחרכים שבין האבנים, אולי אמצא בהם שרידי אותיות של הכתב העברי-כנעני הקדום".

במשך שהותו בירושלים מתגורר הרכבי בהוספיס גרמני נוצרי קטן במושבה הגרמנית, ובחיפושיו אחר האותיות הנעלמות הוא פוגש דמויות מעברו: אהובתו משכבר הימים, שנישאה לארכיאולוג שווייצי שמאלני ואנטישמי למחצה; חבר מהשירות הצבאי במלחמת סיני, מאבטח בבית החולים שערי צדק,

שנודע ביכולתו לפתור חלומות; חבר ותיק מתנועת הנוער, שהמיר את האמונה הקומוניסטית ביהדות האורתודוקסית, כתוצאה מחלום מכריע שחלם. ובתוך כך נמזגים בשיטוטיו בירושלים זיכרונות היכרותו עם אשתו אסנת, בת לעדה הצ'רקסית, שעזבה אותו במפתיע לפני ארבע שנים. כל הדמויות הללו - כל אחת בדרכה - מקרבות אותו אל פשר אובדנו.

יודא הרכבי יוצא למסע האפי שלו כגיבור מבולבל ואובד דרך, נוטה לאובדן עצמי, תלוש ממקורותיו ומרוחק משורשיו; הוא אינו נושא עמו תעודת זהות, משום שזו לא ידועה לו עוד. הוא, ששמו נלקח מהברית החדשה כדי לא לחשוף את יהדותו מחשש לפוגרום קרב, מבקש לעצמו מבלי דעת תיקון רוחני, שמשולב ללא הפרד בתיקון לאומי. האותיות הקדומות מובילות אותו, כמו כתב סימנים מוצפן, אל המסע הפנימי, שמשתרב במסע החיצוני ברחובות ירושלים. מושאי הגעגוע ושאיפת החיות מתגשמים באמצעות מפגש מחודש עם "עדויות הבית הראשון, השני, הנביאים, החוזים, המשיחים, שהנה אני מתהלך ביניהם במעבר לזמנים"⁽¹⁶⁾.

במקום אחר מהסיפור "גשם נדבות", אהרון מגד מתאר את המצב הכללי של הנוסעים בתוך האוטובוס.

(כשיצאנו מן העיר התחיל כל אחד להסתדר במקומו באופן נוח, כמו שאנשים עושים, כאשר הם נוסעים נסיעה ארוכה, התחיל בזה אותו בעל כובע־הגרב. הוא אמר לעצמו: "צריך לישון קצת" הרים את צווארון המעיל שלו, הוריד את כובע־הגרב על אוזניו הגניס את ידיו לכיסים ואמר: "לילה טוב")⁽¹⁷⁾

בקטע אחר מהסיפור "גשם נדבות" מתאר לנו הסופר את השנאה הישראלית לערבים, הוא מתאר אותם שהם

גנבים, הסופר השתמש במלה "מסחננים" והמלה הזאת משתמש בה לערבים שהם עוברים את הגבול ונכנסים לישראל ממדינות שכונות כדי לגנוב ולהרוג לפי דעת הישראלים.

(שעה שלמה הלכנו בחושך, בתוך בוץ עמוק עד שהיגענו לבית, בית זה היה כנראה האחרון בשורה של בתים דומים לו. דפקנו ואחרי רגעים אחדים פתח לנו אדם רזה וגבוה, הביט בנו בתפלא: מסחננים – הודיע בובלה – אבל נחום ניגש אל האיש ואמר בשקט המכונית שלנו התקלקלה ושקעה במים ווכל להכניס אותנו לבית שלך עד הבקר)⁽¹⁸⁾

בסיפורו של אהרון מגד "מעשה בלתי רגיל" שמתאר בו את החיים בתוך מרקחת. הוא מעביר לנו את התנועה בתוך מקום העבודה גם כן הבעיות, המצב הכללי, היחסים בין העובדים וכו.

(יום אחד בשעה מאוחרת של אחר-הצהריים יצא נחום גבעיל לבית-המרקחת אשתו שלחה אותו לקנות תרופה בשביל ילדם בין שלש שהתקרר, פתאום הרגיש נחום מכה קלה על גבו ושמע קול שמחיי נחום היה זה בובלה חברו שלא ראה אותו מזמן רב, נחום שמח מאוד)⁽¹⁹⁾

"עשרת הימים הנוראים" הוא נובלה בעלת פואטיקה גרנדיוזית וחדידתית, מיסטית וקמאית. שום פרט בה אינו חף מסמל או מתביעה אלגורית: קורותיו של הגיבור בעיר הקודש אחוזות תזזית של קודש לאומי-רוחני, של התגליות, חזיונות וחלומות רבי משמעות. מגד חוזר בהמיית לב ובפאתוס אל המקור הקדום והמיתי של העם היהודי, ואל סימניו במרחביה העתיקים של ירושלים: בבתי הכנסת ובכותל המערבי, בסמטאות העיר העתיקה, באתרי החפירות הארכיאולוגיות

ובבית הקברות בהר הזיתים. שם, בסימני העבר שנותרו חקוקים במרחב, בגלעד הקדום שמבהיר את הזיקה הלאומית אל ההיסטוריה היהודית ואל המיתולוגיה שלה, מתגלה טפח של רז אמת לגיבור.

לא רק ירושלים היא גיבורת הנובלה; גם השפה העברית ניצבת במרכזה - לא בגילומה הספרותי, אלא כחומר של האותיות, כהתגלויות רוחניות של קדושה ושל יראה. יודא יוצא למסע בעקבות האותיות, שנודדות, מופיעות ונסתרות לסירוגין, ומסמנות את אובדנו וגם את אופק תיקונו. האותיות העבריות הן אותות, שהרי על פי המיסטיקה היהודית המציאות היא ספר שכתב אלוהים, ובאמצעות אותיותיו הוא מתגלה לפני האדם. אותות העברית מתעוררים לחיים, והאותיות מתגלות בעולם כהיענות פתע להרהור פנימי, פורחות ונחשפות בהקשרים בלתי-צפויים, בחזיונות ובצירופי מקרים, מהסוג ש"מתרחש רק באגדות של צדיקים". להק אותיות מתעופף אי-שם מעל לראשו של הגיבור, רודף אותו, מסמן את דרכו ומציע לו תיקון, אם ישכיל לאתר אותן מתחת לאשפתות ובשערי שער שכם, בקברי הר הזיתים, בכותל המערבי או בנחלים הסובבים את צפת. הן מבטיחות לו לשחזר את העקבות הכנעניים, שיובילוהו לזהותו שלו ולמורשתו, שדהתה וקהתה.

החיפוש אחר האותיות הוא החיפוש העצמי, ובו שלובים הפסיכולוגיה האישית והמיתוס הקולקטיבי-רוחני. אברך שעניו בוערות ניגש אל יודא בכותל, אומר לו ש"אם הוא נרתע מן החיפוש אחר האמת, יהיה עליו לחפש את עצמו", וחברו פותר החלומות מבהיר את פשר היעלמות האותיות: "אם אובד לאדם משהו היקר לו, והוא מחפש אותו ואין לו מנוחה, זה אומר שאבד לו חלק מעצמו". אובדן האותיות הכנעניות הוא אובדן השורשים. הרי הכנענים נמוגו משמי ההיסטוריה ללא הותר דבר, מלבד מקווי האותיות

הכחושות שהותירו, שהן מקורותיו של הכתב העברי הקדום; "וכך יהיה גם גורלי", חושש הגיבור. הוא לומד שהאמת הרוחנית, כמו גם הזהות הישראלית, מתגלות בזיקה לעבר הקמאי, ומתחזקות לנוכח האותיות העתיקות והנצח שהן מסמנות.

וכך, על גזע הדקל סמוך לשער שכם דבוקה האות הכנענית עי"ן שמביטה בו מן הגזע; והגיבור מבחין בה ומהרהר: "על איזה עוון רודפות אותי האותיות הכנעניות? האם על כך שאין עי"ן לא בישראל ולא ביהודה, לא בירושלים ולא בציון, ואין עי"ן באמת ובאמונה ואין באלוהינו ואין באדוננו". והעין, ששותפה לעקירה ולתעייה, לעריקות ולעקיפה, מבקשת את עלבונה: היא ניעורה לחיים ומתגלה באותות ובמופתים, כדי לסמן את סכנת נמיכות הרוח וגבהות הלב, תלישות השורשים והסתרת הפנים מהמסורת היהודית ומהחזקה שהיא מקנה. גם על אפשרות ישועתה של עיר בירת הקודש הסהרורית, המפתה וצופנת הסוד⁽²⁰⁾.

במקום אחר מהסיפור "מעשה בלתי רגיל" מתאר לנו הסופר עיר ירושלים. הוא מתאר את האדמה ואת האוויר היפה.

(כשהגיעו לירושלים היה כבר ערב, הם עצרו על יד הבית של בובלה וירדו מן הג'יפ. כאשר ראה נחום מעל ראשו את השמיים הגבוהים. כאשר הרגיש תחת רגליו את האדמה הקשה, הסלעית, ונשם את האוויר הטוב, הרגיש את עצמו כמו איש חדש, שיכול לעשות כל מעשה, אפילו בלתי רגיל מאוד)⁽²¹⁾

בקטע אחר מהסיפור "מעשה בלתי רגיל" הזכיר לנו הסופר על לשון גיבור הסיפור את המקום שהוא חי בו לפני שנים ואיך הוא התחיל לזכור את הזכרונות היפות.

(כשהגיעו אל ראש הגבעה ראו לפניהם את הר הקסטל, ואת כל הסביבה היפה ונחום התחיל לזכור את כל הדברים הגדולים שקרו כאן, הוא הכיר כל סלע ואבן וכל דרך בהרים האלה, בסביבה זו נפלו הרבה חברים טובים ויקרים. הוא עצמו היה כאן בסכנת־חיים פעמים רבות)⁽²²⁾

בסיפור "יד ושם" מתאר לנו הסופר חיים של משפחה גרה בדרום פלשטין, הוא מספר על המצב הכללי של המשפחה הזאת הוא מתאר לנו את הבית, הדלת כל משהו בתוך הבית.

(סבא זיסקינד היה גר בבית קטן, בשכונה דרומית של העיר, פעם אחת בחדש, בערך, בשבת אחר הצהריים, היו רעיה, הנכדה שלו, ובעלה יהודה, באים לבקר אותו. רעיה היתה דופקת שלוש דפיקות על הדלת. זה היה סימן בינה ובין סבא עוד מן הימים שהייתה ילדה קטנה כאשר היה גר בביתם עם המשפחה כולה רעש קל נשמע מאסירי הדלת)⁽²³⁾

בקטע אחר מהסיפור "יד ושם" מעביר לנו הסופר את הבעיות תוך המשפחה בצורה נכונה, הוא הצהיר את הרגישות הנפשית והדאגה תוך המשפחה.

(בשביל סבא את צריכה לעשות זאת אמרה רחל אבל היא ידעה שאין היא אומרת את האמת כולה, דברי בתה לא מצאו חן בעיניה, ונראו לה כמו סימן לדרך המחשפה השטחים של הדור הצעיר כולו)⁽²⁴⁾

"עשרת הימים הנוראים" של אהרן מגד הוא נובלה יוצאת דופן בנוף הספרות הישראלית העכשווית; היא חוזרת אל הכתיבה הרומנטית של תחילת המאה הקודמת, שכבר פסה לחלוטין, בסגנונה ובתכניה, מהספרות העכשווית. נעדרת הומור, דידיקטית ועמוסה, הנובלה כורעת תחת גודש של סמליות לאומית ופאתוס רוחני; היא נעה במחוות גרנדיזיות עצומות, שמקשות עליה את נשימתה. לעתים נוצר הרושם שזו נובלה שמעניין יותר לחקור מאשר לקרוא.

הפואטיקה של הנובלה הולמת את הלאומיות הרומנטית שהיא חוגגת - צפויה מראש, יש לציין, ועלולה לעורר רתיעה. את תקופת "הכיבוש הישראלי" המספר מסמן "מראשית האלף השני לפני הספירה"; בעיר העתיקה, בין הערבים מכניסי האורחים שמזמינים אותו לארוחה ומספרים לו על הגירוש של 1948, הגיבור חש "כאילו מוקף בהמון מוסת שעוד רגע יקרע אותי לגזרים ואני לבדי בין שונאים חמומי מוח ואין מי שיושיע אותי". ועם כניסתו של הגיבור לשכונה ערבית מיד נושך אותו כלב זב ומצורע, אחד מריבוא "כלבים שוטים שמסתננים הנה מעזה, מסוריה, מלבנון, ממואב ומעמון. ישראל עם פחי הזבל הגדושים שלה, עם החצרות האחוריות המלאות כל טוב, שיירי בשר ושאר ירקות, היא גן עדן בשבילם. מה אתה יכול לעשות? להעמיד שוטרים על הגבולות שיגרשו בחזרה כל כלב שאין לו ויזה?"

זו הפוליטיקה של אהרן מגד, וזו הפואטיקה שלו - לטוב ולרע. הרוח הלאומית הפטרוטית מנשבת בעוז מבעד לדפים ודרך האותיות: רק החוסן הלאומי, הזיקה הכתובה בין העם המקראי לבין העם שיושב בציון תוכל להשעות את מורך הלב, את הפקפוק ואת התלישות; האותיות ח-מ-ל, שמתגלות מעל הכותל בתפילת כל נדרי עם סיום הנובלה, כמו בקשה למחילה ולכפרה, מצטיירות בסודן: הן קושרות בין מחולן

בשמים לבין חלומו בהקיץ של הגיבור, וגם מרמזות על הלחימה המתקרבת, שבאמצעותה יוכל להיוושע. בסוף הנובלה פורצת מלחמת יום הכיפורים, והגיבור יוצא מירושלים אל הפיקוד, לשמש בקרב. עשרת הימים הנוראים נחתמים אז במלים: "והרוח תשוב אז אל אלוהים אשר ידעה"⁽²⁵⁾

בסיפור "גרישה פלוטקין" מתאר לנו המספר אהרון מגד אחד מקומות תל-אביב מתוך אישית גיבור הסיפור. הוא מתאר את המקום מכל הצדדים.

(את גרישה פלוטקין לא ראיתי זה שש או שבע שנים וגם נפגשו רק לרגעים אחדים, כי הוא מיהר לתפוס את מכונית-המשא הנוסעת לבאר-טוביה, לכן כל כך שמחתי כאשר ראיתי אותו פתאום ברחוב בתל-אביב הוא עמד על יד חנות קטנה של ספרים ישנים והחזיק ספר אחד קרוב מאד לעיניים)⁽²⁶⁾

בקטע אחר מהסיפור "גרישה פלוטקין" הצהיר לנו הסופר את הבעיות תוך העיר שהיא קרה בשווקים של העיר, הוא מתאר לנו מצב החברה הישראלית גם כן מתאר לנו רגישות בעלי החנויות נגד הגנבים.

(נו, עכשיו שהספר במקומו הנכון - יכולים אנו לזוז, אתה חושב שלא הייתי משלם בעדו גם חמש לירות? כשאני מוצא ספר כזה חביבי, אז אין אצלי שאלה של מחיר גם את המכנסיים שלי אמכור כדי לקנות אותו אבל מה? היום צריך אתה לדבר על המחיר שכל העיר הזו כמו שאתה רואה אותה, מלאה גנבים, זהו ועכשיו תבוא אתי עוד לכמה מקומות בעניינים של המעברה)⁽²⁷⁾*

בסיפור "גשם נדבות" משתמש הסופר במלים של ריאליזם למען הפיטוי על כל הבעיות וגם כן האירועים שקרה בחברה הישראלית⁽²⁸⁾.

(אתה מדבר בעברית מצויינת. למה שלא אדבר עברית מצויינת? אין לי צורה כזאת? לא להפך! אני רק שמחה לשמוע עברית כזאת. חשבתי שאני עולה חדש?⁽²⁹⁾)

השוליים

- 1 - file:///I:/New Folder 24/11/2011/ריאליזם.htm.
- 2 - file:///I:/New Folder 24/11/2011/ריאליזם Html – ויקיפדיה.
- 3 - [File:///I:/New Folder/dode.htm](file:///I:/New Folder/dode.htm)
- 4 - <http://textologia.net/?p=563>
- 5 - file:///I:/New Folder 24/11/2011/ריאליזם.htm.
- 6 - <File:///I:/Reshit> Shalom Hartman Institute - Jewish Scholarship, Educat.htm
- 7 - אברהם, שאנן. מלון הספרות החדשה העברית והכללית, מהדורה חמישית, הוצאת "יבנה", תל-אביב, 1978.
- 8 - אבן, יוסף. ניצני הריאליזם בספרות העברית, כרך א, הוצאת מוסד ביאליק, ירושלים, 1972.
- 9 - <http://textologia.net/?p=563>
- 01 - file:///I:/New Folder 01/יד ושם מגד אהרון – סיכומונה.htm

- 11 - http://e/u/bm.org.il/asupaipug_texto.php3?cod=0
- 21 גליה ירדני, אהרון מגד ארבעה סיפורים, מהדורה שמינית, ירושלים תשל"ב,
- 31 <http://textologia.net/?p=563>
- 41 גליה ירדני, שם, עמ' 9.
- 51 שם, עמ' 10.
- 61 <http://www.haaretz.co.il/literature/1.1223955>
- 71 גליה ירדני, שם, עמ' 12.
- 81 שם, עמ' 22.
- 91 שם, עמ' 33.
- 02 <http://www.haaretz.co.il/literature/1.1223955>
- 12 גליה ירדני, שם, עמ' 37.
- 22 - שם, עמ' 44.
- 32 שם, עמ' 51.
- 42 שם, עמ' 57.
- 52 <http://www.haaretz.co.il/literature/1.1223955>
- 62 גליה ירדני, שם, עמ' 63.
- 72 שם, עמ' 65.

***המעברה: 1** – מחנה-מעבר, צריפים, בדונים או פחונים, שהוקמו לשכון-עראי לעולים
 חדשים (אברהם אבן שושן, המלון העברי המרוכז, 1972, עמ' 397)

2 – כנוי לכל אחד ממחנות של צריפים או אוהלים, בדונים או פחונים, שהוקמו שונים בארת בימי העליות ההמוניות לאחר קום המדינה לשכון עראי לעולים החדשים כמקום-מעבר עד שיכנסו לשכונת-קבע ויתערו בארץ)
 האנציקלופדיה העברית. כללית, יהודית

וארצישראלית, כרך 2, חברה להוצאת
אמציקלופדיה, תל-אביב, ירושלים,
.1972

82 אהרון מגד, בראשית, תיאטרון צטיוילין, 1962.
92 גור ישראל, פרקי המחזה המקורי בארץ ישראל.

המקורות

- 1 - file:///I:/New Folder 24/11/2011/riolim.htm
2 - file:///I:/New Folder 24/11/2011/riolim.htm (אמנות) – ויקיפדיה.
3 - [File:///I:/New Folder/dode.htm](file:///I:/New Folder/dode.htm)
4 - <http://textologia.net/?p=563>
5 - <http://textologia.net/?p=563>
6 - <File:///I:/Reshit> Shalom Hartman Institute - Jewish Scholarship, Educat.htm
7 - אברהם, שאנן. מלון הספרות החדשה העברית והכללית, מהדורה חמישית, הוצאת "יבנה", תל-אביב, 1978.
8 - אבן, יוסף. ניצני הריאליזם בספרות העברית, כרך א, הוצאת מוסד ביאליק, ירושלים, 1972.
9 - file:///I:/New Folder - סיכומונה.htm
01 - <http://e/u/bm.org.il/asupaipug> -
texto.php3?cod=0
11 גליה ירדני, אהרון מגד ארבעה סיפורים, מהדורה שמינית, ירושלים תשל"ב, עמ' 9.
21 <http://www.haaretz.co.il/literature/1.1223955>
31 אהרון מגד, בראשית, תיאטרון צטיוילין, 1962.
41 גור ישראל, פרקי המחזה המקורי בארץ ישראל.

המסקנות

- 1 - מגד נחשב מהסופרים הבולטים בני דורו.
- 2 - יצירותיו הראשונות של אהרן מגד עוררות תשומת לב המבקרים והחוקרים בשעתה.
- 3 - מגד צייר בסיפוריו את ציורי החיים של החברה היהודית היומיומית בפרטי פרטים. ציורים אלה הם משקיפים את החיים היאדוים בתוך הכפר והעיר גם יחד.
- 4 - הדיאלוג בין הדמויות בסיפוריו פשוט למדי והמספר השתמש במשפטים פשוטים.
- 5 - אהרן מגד יכול לצייר את הסביבה, ואף האדם בתוך החברה שחי בה על ידי סיפוריו.
- 6 - אהרן מגד עורר בסיפוריו את תשומת לבם של הקוראים מתוך פרטים מדויקים אשר להם קשר בחייהם ולסביבתם.
- 7 - הוא הביע בסיפוריו על בעיות שסובלים אותן האנשים בתוך החברה היהודית בצורה טבעית ובלתי הגזמה.
- 8 - הוא הביע על מצב העוני והחיים הקשים בתוך ( ) והן בתים מן העץ שגרו בהם העולים היהודים הבאים מצפון אפריקה וכך הארצות הערביים. ולהפך מזה, הוא צייר את חיים ההרווחתיים של קבוצות מן החברה היהודית.

المستخلص

تعتبر المدرسة الواقعية من المدارس الأدبية العالمية المتميزة. وهي تعني بمعناها العام تسخير الأدب من تصوير البيئة بشكل دقيق وكذلك الإنسان، آخذين بنظر الاعتبار التفاصيل المشتركة للحياة اليومية وإرهاصاتهما من جميع النواحي، لقد تميزت المدرسة الواقعية بأنواع أدبية لم تحط بها أي مدرسة أدبية أخرى مثل الرمزية وغيرها.

والأدب العبري الحديث حاله حال الآداب العالمية الأخرى يتأثر بما يحدث داخل الأوساط الأدبية، وقد برزت مجموعة من الأدباء العبريين في المرحلة الجديدة للأدب العبري الحديث، وقد تأثروا بالمدرسة الواقعية العالمية ومنهم موضوع بحثنا هذا الأديب (أهرون ميجد) الذي كان يحتل مكانة مرموقة بين أدباء جيله من الأدباء كانت نتاجاته الأدبية محط أنظار النقاد والباحثين. ولهذا رأينا من المناسب دراسة بعض أعماله القصصية ومدى تأثيره بالمدرسة الواقعية من خلال التحليل النقدي لتلك الأعمال.

واستنتجنا بعد التحليل مدى تأثير الأديب والفاصل (أهرون ميجد) بالمدرسة الواقعية من سرد تفاصيل تلك الأعمال بأسلوب قصصي سجل فيه واقع المجتمع الذي يعيش فيه وإرهاصات المرحلة التي نشأ فيها بكل تفاصيلها، حيث كان يسير بأبطال قصصه تحت ضجيج واقع الحياة اليومية داخل المدينة أو القرية أو داخل المصنع وفي داخل المزرعة راسماً لوحة فنية ليوم من العمل من الصباح حتى هزيع الليل. وقد نجح الأديب (أهرون ميجد) بنقل تفاصيل هذه الحياة داخل مجتمعه.